

18 december 2018
Documentnummer: 2018-088.269, FC
Dossiernummer: K13491

Nummer 60/2018

Voordracht van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten van Groningen ter vaststelling van de incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit voor het opvangen van incidentele risico's alsmede van de Kadernota Risicomanagement provincie Groningen 2018 en de 3e wijziging van de Begroting 2019.

1. Samenvatting

Eén keer in de 4 jaar wordt een extern onderzoek verricht naar de omvang van het minimaal benodigde weerstandsvermogen. Dit onderzoek is in het najaar van 2018 uitgevoerd door EY Advisory te Amsterdam (hierna: EY). EY hebben door middel van interviews en risicosessies de risico's geïntervieweerd en gekwantificeerd en ons ondersteund bij het bepalen van het minimaal benodigde weerstandsvermogen. Hierbij hebben zij onderscheid gemaakt in incidentele risico's en structurele risico's. De incidentele risico's zijn door EY geconfronteerd met de incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit en de structurele risico's met de structurele weerstandscapaciteit. De incidentele risico's zijn door EY becijferd op een bedrag van € 23,42 miljoen. Wij stellen voor dit bedrag binnen de Algemene Reserve aan te houden als incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit. Rekening houdend met toekomstige stortingen in de Algemene Reserve ter afdekking van specifieke risico's kan € 9,11 miljoen vrijvallen ten gunste van de Algemene Middelen. Een bestemmingsvoorstel treft u in deze voordracht aan.

De structurele risico's zijn door EY gekwantificeerd op € 1 miljoen. Deze risico's dienen te worden gedekt uit de structureel beschikbare weerstandscapaciteit. Deze weerstandscapaciteit kan maximaal € 14,5 miljoen bedragen en is te betitelen als ruim voldoende. Dit betreft met name de onbenutte belastingcapaciteit opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Op het moment dat structurele risico's zich voordoen zullen wij uw Staten een voorstel voorleggen op welke wijze deze risico's structureel kunnen worden afgedekt.

Daarnaast hebben wij de Kadernota Risicomanagement provincie Groningen geactualiseerd op basis van eerder door uw Staten genomen besluiten (o.a. geen opslagpercentage voor onbekende risico's en risico's die (achteraf bezien) te laag zijn ingeschat, periodiciteit opstellen paragraaf weerstandsvermogen van 3 naar 2, standaard 20% opnemen ter afdekking van risico's bij de introductie van nieuwe revolverende fondsen). Tevens hebben wij de risico's onderverdeeld in 3 categorieën, te weten: I: gekwantificeerde risico's met dekking uit Algemene Reserve (weerstandsvermogen), II: risico's die worden gedekt uit reguliere project- en programmabudgetten, III: risico's die meer te betitelen zijn als toekomstige ontwikkelingen c.q. knelpunten, waarbij wij genoeg gelegenheid hebben om dit op te nemen in toekomstige begrotingen.

Met deze geactualiseerde kadernota hebben wij een toekomstbestendig instrument voorhanden, waarmee wordt bewerkstelligd dat de risico's de juiste focus krijgen, op een gestructureerde wijze in beeld worden gebracht en tevens adequaat kunnen worden gemonitord. Wij stellen uw Staten voor deze Kadernota Risicomanagement provincie Groningen 2018 vast te stellen.

2. Doel en wettelijke grondslag

Het Besluit Begroting en Verantwoording 2017 (BBV 2017) bevat op hoofdlijnen voorschriften over de inrichting van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Deze voorschriften zijn nader uitgewerkt in de door u vastgestelde Financiële Verordening provincie Groningen 2017. In de geest van deze verordening dient eens in de 4 jaar een extern onderzoek te worden verricht naar het minimaal benodigde weerstandsvermogen. Bovendien dienen wij conform artikel 17 van deze verordening eens in de 4 jaar een geactualiseerde kadernota aan uw Staten ter vaststelling aan te bieden. Deze kadernota is voor ons de toe te passen leidraad voor risicomanagement.

3. Procesbeschrijving en planning

Het vorige onderzoek naar de omvang van het minimaal benodigde weerstandsvermogen is uitgevoerd in 2014. Eens in de vier jaar en dus in het jaar 2018 heeft een actualisatie van dit onderzoek plaatsgevonden. Tevens is de Kadernota Risicomanagement geactualiseerd.

4. Begroting

Het onderzoek naar de omvang van de risico's (het minimaal benodigde weerstandsvermogen) heeft een relatie met onze Algemene Reserve. Mutaties in de risico's leiden tot mutaties in de Algemene Reserve en daarmee tot begrotingswijzigingen. Dit heeft geleid tot het opstellen van de 3^e wijziging van de Begroting 2019 en is bij deze voordracht gevoegd.

5. Inspraak/participatie

Niet van toepassing.

6. Nadere toelichting

A. Onderzoek naar het minimaal benodigde weerstandsvermogen

EY hebben onderzoek verricht naar het minimaal benodigde weerstandsvermogen. Het rapport van EY is als bijlage 1 bij de voordracht gevoegd. De risico-inventarisatie uit de Begroting 2019 heeft als basis gefungeerd. Door middel van risicosessies en interviews met relevante betrokkenen zijn de risico's geïdentificeerd en zoveel mogelijk gekwantificeerd. EY geven in de rapportage aan dat zij hierbij de indruk hebben gekregen dat bij projecten/ambities goed wordt nagedacht over risico's en de daarmee noodzakelijke beheersmaatregelen. EY hebben 3 risicocategorieën onderscheiden, te weten:

Categorie I: risico's die gekwantificeerd zijn en die op basis van de vastgestelde beleidslijn dienen te worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing en daarmee afgedekt moeten worden door de middelen die hiervoor gereserveerd zijn binnen de Algemene Reserve (onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit).

Categorie II: risico's die worden gedekt uit reguliere project- en programmabudgetten en die binnen die budgetten zijn gekwantificeerd.

Categorie III: risico's die zijn te betitelen als toekomstige ontwikkelingen c.q. knelpunten, waarbij de provincie genoeg gelegenheid heeft om dit op te nemen in toekomstige begrotingen.

Voor het bepalen van het minimaal benodigde weerstandsvermogen zijn de categorie I risico's van belang. Hieronder wordt ingegaan op de kwantificering van deze risico's en de confrontatie hiervan met de beschikbare weerstandscapaciteit. Hierbij is onderscheid gemaakt in reguliere incidentele risico's (A1) en risico's revolverende fondsen (A2).

De categorie I risico's zijn gekwantificeerd op een bedrag van € 23,42 miljoen. Hiervan heeft een bedrag van € 10,37 miljoen betrekking op reguliere incidentele risico's en € 13,05 miljoen op risico's die annex zijn met revolverende fondsen. Deze splitsing c.q. onderverdeling is (mede) ingegeven door het feit dat voor de dekking van de risico's revolverende fondsen aparte afspraken gelden.

A1: Reguliere incidentele risico's

In tabel 1 wordt de kwantificering van de reguliere incidentele risico's alsmede de beschikbare weerstandscapaciteit weergegeven. Hierbij is de dekking vanuit bestaande middelen in beeld gebracht.

Tabel 1: reguliere incidentele risico's (benodigd weerstandsvermogen) vs. beschikbare weerstandscapaciteit incl. dekking vanuit bestaande middelen (x € 1.000.000)

A1: Reguliere incidentele risico's	Begroting 2019	Onderzoek EY	Mutatie
1. Kwantificering risico's	-18,96	-10,37	8,59
2. Beschikbare weerstandscapaciteit	19,20	19,20	0,00
3. Dekking vanuit bestaande middelen		0,28	0,28
4. Verschil	0,24	9,11	8,87

Toelichting op tabel 1:

Ad 1: De reguliere incidentele risico's kunnen worden becijferd op € 10,37 miljoen. Ten opzichte van de Begroting 2019 een verlaging van de risico's met € 8,59 miljoen. De vervallen of lager

gekwantificeerde risico's bedragen € 8,87 miljoen. Daarnaast is het risico afvalbedrijven met € 0,28 miljoen toegenomen. In bijlage 2 bij deze voordracht zijn de verschillen tussen de Begroting 2019 en de nu geïnterpreteerde risico's gedetailleerd weergegeven.

Ad 2: De incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 19,20 miljoen en is binnen de Algemene Reserve beschikbaar.

Ad 3: Er is een risicotoename van € 0,28 miljoen bij afvalbedrijven aan de orde. Dekking hiervan vindt plaats vanuit reguliere programma-/projectbudgetten (reserve Bodemsanering).

Geconstateerd kan worden dat de incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit (incl. dekking vanuit bestaande middelen) € 9,11 miljoen hoger is dan het minimaal incidenteel benodigde weerstandsvermogen. Dit bedrag kan vanuit de Algemene Reserve vrijvallen ten gunste van de Algemene Middelen.

Wij stellen uw Staten voor om:

- binnen de Algemene Reserve onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit een bedrag aan te houden van € 10,37 miljoen voor reguliere incidentele risico's.
- een bedrag van € 0,28 miljoen uit de reserve Bodemsanering toe te voegen aan de Algemene Reserve.
- een bedrag van € 9,11 miljoen binnen de Algemene Reserve te laten vrijvallen en als volgt te bestemmen:
  1. € 4,71 miljoen toevoegen aan (toekomstige) begrotingsruimte. Hiermee draaien wij de in het kader van de Begroting 2019 naar voren gehaalde begrotingsruimte (€ 4,71 miljoen) terug. Wij denken dat wij hiermee uw Staten optimaal faciliteren in het creëren van toekomstige begrotingsruimte voor Nieuw Beleid (2020-2023).
  2. € 4,4 miljoen toevoegen aan het stamkapitaal (reserve Compensatie dividend Essent). Uw Staten hebben eerder aangegeven dat toekomstige meevallers gebruikt moeten worden om het stamkapitaal aan te vullen. Met deze toevoeging wordt op termijn iets meer begrotingsruimte gecreëerd voor toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven. (n.b. bij de huidige rendementen op het stamkapitaal zal dit de eerste jaren beperkt zijn).

Wij hebben deze voorstellen vertaald in een voorstel tot 3^e wijziging van de Begroting 2019, die aan deze voordracht is toegevoegd.

A2: Risico's revolverende fondsen

Ten opzichte van de Begroting 2019 zijn de risico's revolverende fondsen alsmede de beschikbare weerstandscapaciteit gewijzigd. In bijlage 2 bij deze voordracht wordt hierop nader ingegaan.

Tabel 2: Risico's revolverende fondsen (benodigd weerstandsvermogen) vs. beschikbare weerstandscapaciteit (x € 1.000.000)

A2: Risico's revolverende fondsen	Begroting 2019	Onderzoek EY	Mutatie
1. Kwantificering risico's	-10,55	-13,05	-2,50
2. Beschikbare weerstandscapaciteit	8,37	10,87	2,50
3. Verschil	-2,18	-2,18	0,00

Toelichting op tabel 2:

Ad 1: De risico's revolverende fondsen kunnen worden gecijferd op € 13,05 miljoen.

Ad 2: De incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit binnen de Algemene Reserve bedraagt € 10,87 miljoen.

Geconstateerd kan worden dat de beschikbare weerstandscapaciteit € 2,18 miljoen lager is dan het minimaal benodigde weerstandsvermogen. Dit tekort wordt veroorzaakt door het risico Investeringsfonds Groningen B.V. en kent een tijdelijk karakter. Enerzijds zal conform afspraak vanuit Provinciale Meefinanciering in 2020 nog € 1,2 miljoen worden gestort in de Algemene Reserve en anderzijds verwachten wij dat een bedrag van in totaal € 0,98 miljoen op termijn kan worden goed gemaakt uit de opbrengsten van de daadwerkelijke exits. Immers, bij exits uit ondernemingen (uitstappen uit een participatie) worden opbrengsten gerealiseerd. Dit is in lijn met hetgeen wij in het kader van de Begroting 2019 hebben gepresenteerd.

Wij stellen uw Staten voor om:

- binnen de Algemene Reserve onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit een bedrag aan te houden van € 13,05 miljoen voor risico's revolverende fondsen.

Naast de hierboven weergegeven categorie I risico's hebben EY ook stilgestaan bij overige risico's die bij de provincie aan de orde (kunnen) zijn. Het gaat hier om de eerder genoemde categorie II en III risico's. Zoals reeds eerder opgemerkt zijn voor het bepalen van het minimaal benodigde weerstandsvermogen alleen de categorie I risico's van belang.

Categorie II:

Het gaat hier om de risico's die worden gedekt uit reguliere project- en programmabudgetten en die binnen die budgetten zijn gekwantificeerd. EY adviseren om deze risico's periodiek te evalueren en af te zetten tegen de omvang van de beschikbare project- en programmabudgetten. Zij geven daarbij aan dat deze risico's en de daarbij behorende reserveringen op de project- en programmabudgetten ten koste kunnen gaan van onze ambities. Wij merken hierbij op dat wij binnen de project- en programmasturing hiervoor de juiste aandacht hebben en uw Staten vanuit onze actieve informatieplicht separaat informeren indien nodig. Voor de volledigheid merken wij op dat binnen de projecten een (relatief grote) risicoreservering is opgenomen.

EY geven bij categorie II de volgende ontwikkelingen c.q. risico's weer:

- 1) De provincie staat voor de uitdaging om het Nationaal Programma Groningen met een omvang van € 1,15 miljard vorm te geven en uit te voeren. Inhoudelijke opgaven op het gebied van onder andere het sociaal domein, versterking, demografische structuur, economie en arbeidsmarkt, natuur, energie en klimaat zijn hierbij aan de orde. De opgave vraagt om een blik vooruit van 15 - 20 jaar, waarbij het van belang is de juiste keuzes te maken. De provincie ziet hier een ontwikkeling dat gemeenten een beroep op haar gaan doen, inhoudelijk en wellicht ook financieel.
- 2) Om de provinciale ambities waar te kunnen maken wordt een transitie in gang gezet: de provincie is niet meer vanzelfsprekend de beleidsbepalende en uitvoerende partij, maar een partner in een (maatschappelijk) netwerk. De rol van aanjager en het faciliterend zijn naar partners wordt belangrijker. Deze koers is 3 jaar geleden ingezet, waarbij de verwachting bestaat dat hiervoor nog 4 - 6 jaar nodig is. Dit heeft organisatorische consequenties. De provincie is zich hiervan bewust.
- 3) De provincie is in verschillende vormen betrokken bij complexe (soms ook innovatieve) projecten. Er wordt goed nagedacht over risico's die dit met zich meebrengt alsmede over de noodzakelijke beheersmaatregelen. Bij dergelijke projecten worden de risico's gedekt uit reeds beschikbare middelen conform de beleidslijn.
- 4) De provincie Groningen ontvangt subsidiebedragen uit rijks- en Europese middelen. Hierin schuilt een risico vanwege interpretatieverschillen, het niet naleven van regelgeving en een risico voortvloeiend uit zgn. overcommitting. De provincie is zich hier van bewust en de risico's worden uit bestaande middelen gedekt.

Categorie III:

Het gaat hier om risico's die zijn te betitelen als toekomstige ontwikkelingen c.q. knelpunten, waarbij er nog voldoende gelegenheid is om dit op te nemen in de toekomstige begrotingen. Vanzelfsprekend zullen wij deze ontwikkelingen c.q. knelpunten op de voet volgen, tijdig maatregelen treffen en uw Staten vanuit onze actieve informatieplicht separaat informeren indien nodig. Ook zullen wij hieraan aandacht besteden in de toekomstige Voorjaarsnota's.

B: Onderzoek naar de structurele risico's afgezet tegen de structurele capaciteit

EY hebben de structurele risico's gekwantificeerd op € 1 miljoen. De structurele risico's dienen te worden gedekt uit de structureel beschikbare weerstandscapaciteit. Dit betreft middelen die permanent in kunnen worden ingezet om de risico's op te vangen. De huidige structureel beschikbare weerstandscapaciteit kan maximaal € 14,5 miljoen bedragen en is te betitelen als ruim voldoende. Dit betreft met name de onbenutte belastingcapaciteit opcenten op de motorrijtuigenbelasting (circa € 14,0 miljoen) en de post voor werkelijk onvoorziene uitgaven (€ 0,5 miljoen). Op het moment dat structurele risico's zich voordoen zullen wij uw Staten een voorstel voorleggen op welke wijze deze risico's structureel kunnen worden afgedekt.

C. Kadernota Risicomanagement 2018.

De Kadernota Risicomanagement wordt eens in de 4 jaar geactualiseerd en ter vaststelling aangeboden aan uw Staten. Op hoofdlijnen bevat dit kader de wijze waarop risicomanagement binnen de provincie Groningen wordt vormgegeven. De actualisatieslag is met name gebaseerd op eerder door uw Staten genomen besluiten (o.a. geen opslagpercentage voor onbekende risico's en risico's die (achteraf gezien) te laag zijn ingeschat, periodiciteit opstellen paragraaf

weerstandsvermogen van 3 naar 2, standaard 20% opnemen ter afdekking van risico's bij de introductie van nieuwe revolverende fondsen). Daarnaast hebben wij 3 risicocategorieën onderscheiden, te weten: I: gekwantificeerde risico's met dekking uit Algemene Reserve, II: risico's die worden gedekt uit reguliere project- en programmabudgetten en zoveel mogelijk zijn gekwantificeerd, III: risico's die meer te betitelen zijn als toekomstige ontwikkelingen c.q. knelpunten, waarbij wij genoeg gelegenheid hebben om dit op te nemen in toekomstige begrotingen. Met deze geactualiseerde kadernota hebben we een toekomstbestendig instrument voorhanden, waarmee wordt bewerkstelligd dat de risico's de juiste focus krijgen, op een gestructureerde wijze in beeld worden gebracht en tevens adequaat kunnen worden gemonitord. Wij stellen uw Staten voor deze Kadernota Risicomanagement provincie Groningen 2018 vast te stellen. In de bijlage bij het besluit van deze voordracht treft u de Kadernota Risicomanagement provincie Groningen 2018 aan.

7. Geheimhouding

Niet van toepassing.

8. Voorstel

Gelet op bovenstaande stellen wij uw Staten voor om binnen de Algemene Reserve op basis van het minimaal benodigde weerstandsvermogen een bedrag aan te houden van € 23,42 miljoen en een bedrag van € 9,11 miljoen vrij te laten vallen en her te bestemmen conform ons voorstel in deze voordracht. Tevens stellen wij uw Staten voor om de geactualiseerde Kadernota Risicomanagement 2018 vast te stellen. E.e.a. door het vaststellen van het in ontwerp bij deze voordracht gevoegde besluiten.

Groningen, 18 december 2018.

Gedeputeerde Staten van Groningen:

F.J. Paas , voorzitter.

H. Schrikkema , locosecretaris.

Behandeld door : Jeanet Huisman en Paul Vinkenvleugel

Telefoonnummer : 050-316 4213/4456

E-mail : j.huisman@provinciegroningen.nl
p.vinkenvleugel@provinciegroningen.nl

Bijlagen bij de voordracht

Nr.	Titel	Soort bijlage
1	EY Advisory: Rapport van werkzaamheden inzake het minimaal benodigde weerstandsvermogen	Onderzoeksrapport
2	Toelichting mutaties risico-inventarisatie	Toelichting

Provinciale Staten van Groningen:

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 18 december 2018, nr. 2018-088.269, FC;

Gelet op de uitkomsten van het door EY Advisory uitgevoerde onderzoek naar het minimaal benodigde weerstandsvermogen;

BESLUITEN:

1. Om binnen de Algemene Reserve een incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit aan te houden van € 23,42 miljoen voor het opvangen van incidentele risico's.
2. Om € 9,11 miljoen vrij te laten vallen binnen de Algemene Reserve onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit en dit als volgt te bestemmen:
  - a. € 4,71 miljoen voor de begrotingsruimte 2020-2023 (nieuw beleid volgende collegeperiode 2020-2023)
  - b. € 4,4 miljoen voor het aanvullen van het stamkapitaal (reserve Compensatie dividend Essent).
3. Om € 0,28 miljoen toe te voegen aan de Algemene Reserve onderdeel incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit en dit te dekken uit de reserve Bodemsanering.
4. Vast te stellen dat indien er risico's optreden met een structureel karakter op dat moment moet worden beoordeeld op welke wijze deze risico's worden afgedekt.
5. Vast te stellen de bijgevoegde Kadernota Risicomanagement provincie Groningen 2018.
6. Vast te stellen het besluit tot 3^e wijziging van de Begroting 2019.

Groningen,

Provinciale Staten voornoemd:

, voorzitter.

, griffier.

Bijlagen bij het besluit

Nr.	Titel	Soort bijlage
1	Kadernota Risicomanagement provincie Groningen 2018	Beleidsstuk
2	3 ^e wijziging Begroting 2019	Ontwerpbesluit

Bijlage 2 bij de voordracht: toelichtingen mutaties risico-inventarisatie

In onderstaande brugstaat worden de resultaten van het onderzoek voor het deel incidentele risico's (2018) vergeleken met de Begroting 2019. De mutaties zijn kort gedeut. Van de becijferde risico's van € 23,42 miljoen heeft € 13,05 betrekking op revolverende fondsen (Transitiefonds Particuliere Woningvoorraad, Fonds Nieuwe Doen, Investeringsfonds Groningen).

Brugstaat incidentele risico's	Begroting 2019			EY onderzoek 2018			Mutatie impact	Toelichting
	Waarde	Kans	Impact	Waarde	Kans	Impact		
A: Financieringsrisico's								
A1. Risico's voortvloeiend uit leningen, garanties en waarborgen								
1. Gewaarborgde geldleningen/garanties	0,85	25,0%	0,21	0,85	15,0%	0,13	-0,09	De kansinschatting is verlaagd als gevolg van het naderen van het einde van de looptijd van deze borgstellingen.
2. Achtergestelde lening OZG	3,80	12,5%	0,48	3,80	12,5%	0,48	0,00	
3. Kredietunies Groningen en Westerkwartier	2,00	12,5%	0,25	2,00	12,5%	0,25	0,00	
4. Lening aanleg snel internet	30,00	5,0%	1,50	30,00	5,0%	1,50	0,00	
5. Revolverend Transitiefonds Particuliere Woningvoorraad	0,98	5,0%	0,05	0,98	5,0%	0,05	0,00	
6. Revolverend fonds Nieuwe Doen	25,00	10,0%	2,50	50,00	10,0%	5,00	2,50	Het energiedeel van Fonds Nieuwe Doen is uitgebreid met € 25 mln., dit conform het besluit Voorjaarsnota 2017.
Subtotaal	62,63		4,99	87,63		7,40	2,42	
A2. Risico's voortvloeiend uit verbonden partijen								
7. Investeringsfonds Groningen B.V.	40,00	20,0%	8,00	40,00	20,0%	8,00	0,00	
Subtotaal	40,00		8,00	40,00		8,00	0,00	
A3. Effecten rijksontwikkeling								
8. Effecten rijksontwikkelingen en bezuinigingen	4,00	5,0%	0,20	4,00	5,0%	0,20	0,00	
Subtotaal	4,00		0,20	4,00		0,20	0,00	
B: Beleidsvoeringsrisico's								
9. Afvalbedrijven	27,10	18,0%	4,88	29,06	17,8%	5,16	0,28	Uit het rapport van de ODG blijkt dat de negatieve restwaarde bij verschillende bedrijven is toegenomen.
10. IBOI indexeringsverplichting	2,38	50,0%	1,19	2,38	50,0%	1,19	0,00	
11. A.G. Wildervanckkanaal Kabels en Leidingen	0,80	60,0%	0,48	0,80	60,0%	0,48	0,00	
Subtotaal	30,28		6,55	32,24		6,83	0,28	
C: Juridische risico's								
12. Claims	5,00	50,0%	2,50	3,30	30,0%	0,99	-1,51	Claims zijn lager gekwantificeerd.
Subtotaal	5,00		2,50	3,30		0,99	-1,51	
D: Vervallen risico's								
13. Borgstelling GR Havenschap Groningen Seaports	160,80	2,5%	4,03	0,00	0,0%	0,00	-4,03	Door GSP NV zijn ten behoeve van de garantstelling zakelijke zekerheden verstrekt aan de GR GSP. De waarde van deze zekerheden is hoger dan de maximale borgstelling. Dit rechtvaardigt de stelling dat de kans dat de deelnemers in de GR worden geraakt nihil is. Het risico is derhalve niet langer opgenomen.
14. Generieke risico's subsidies	15,00	5,0%	0,75	0,00	0,0%	0,00	-0,75	Risico's kunnen worden gedekt uit bestaande middelen. Risico is vervallen en opgenomen in categorie II.
15. Projecten algemeen	10,00	25,0%	2,50	0,00	0,0%	0,00	-2,50	Risico's kunnen worden gedekt uit bestaande middelen. Risico is vervallen en opgenomen in categorie II.
16. Blauwestad	p.m.	p.m.	p.m.	0,00	0,0%	0,00	p.m.	Risico niet langer opgenomen. De grondexploitatie ziet er positief uit a.g.v. de verbeterde marktomstandigheden en de hieruit voortvloeiende baten op lange termijn. Jaarlijks vindt een evaluatie plaats, de huidige inschatting is gebaseerd op een rekenperiode van 20 jaar wat EY aanvaardbaar vinden. Bovendien is het van belang te melden dat de strategie rondom Blauwestad is aangepast, hetgeen heeft geleid tot een breder marktaanbod. Dit heeft uiteraard een positieve impuls tot gevolg. Concreet betekent dit meer kavelverkoop.
Subtotaal	185,80		7,28	0,00	0,00	0,00	-7,28	
TOTAAL INCIDENTELE RISICO'S	327,71		29,51	167,17		23,42	-6,09	

Bijlage 2 bij het besluit: 3^e wijziging van de Begroting 2019

Programma Incidenteel beschikbare weerstandscapaciteit (o.b.v. onderzoek minimaal benodigde weerstandsvermogen)	Product-groep (nummer)	L of B *)	2019	2020	2021	Totaal
8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, bijdrage Algemene Reserve	0800	L	€ 284.800			€ 284.800
8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, aanvullen stamkapitaal (reserve Compensatie dividend Essent) t.l.v. vrijval Algemene Reserve	0800	L	€ 4.398.489			€ 4.398.489
8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, bijdrage bestemmingsreserve Bodemsanering	0800	B	€ 284.800			€ 284.800
8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, vrijval weerstandscapaciteit (Algemene Reserve) t.b.v. aanvullen stamkapitaal resp. begrotingsruimte 2020/2021	0800	B	€ 4.398.489	€ 2.757.956	€ 1.948.555	€ 9.105.000
	Totaal Lasten		€ 4.683.289	€ 0	€ 0	€ 4.683.289
	Totaal Baten		€ 4.683.289	€ 2.757.956	€ 1.948.555	€ 9.389.800
	Totaal Saldo		€ 0	€ -2.757.956	€ -1.948.555	€ -4.706.511

*) L = Lasten; B = Baten.